

УДК 338.43

DOI:10.5281/zenodo.11862346

О.Ю. Будякова, канд. екон. наук, доц. (КНУТД, Київ)

РОЗВИТОК БІОЕКОНОМІКИ В КОНТЕКСТІ ЄВРОПЕЙСЬКОЇ ІНТЕГРАЦІЇ

Прагнення інтеграції України в Європейський Союз потребує побудови суспільства, спираючись на досвід країн ЄС.

Біоекономіка є важливою частиною іміджу економіки майбутнього Європейського Союзу. Одним із пріоритетів поточної європейської стратегії є зміцнення секторів біоекономіки, зокрема залучення додаткових інвестицій та створення ринків [1].

Біоекономіка – це нова економічна парадигма та один із інструментів і механізмів вирішення глобальних проблем сталого розвитку [2].

В умовах сьогодення важливість та актуальність біоекономіки зростає через швидке зростання населення, зміну клімату, продовольчу безпеку та виснаження невідновлюваних ресурсів.

Біоекономіка є вектором сталого та інклюзивного економічного розвитку. Біоекономіка забезпечує сталий розвиток завдяки захисту та ефективному використанню ресурсів, розвитку нових форм економічної діяльності, що зумовлює створення нових робочих місць, забезпечення зайнятості, зростання доданої вартості та сприяє перерозподілу доходів [3].

Основними викликами для Європейського Союзу в цій сфері є дії, спрямовані на мінімізацію впливу вироблених продуктів на навколишнє середовище шляхом вибору ресурсів, які дозволять використовувати їх повторно. У цьому контексті біоекономіка включає концепцію циркулярної економіки, оскільки план дій, запропонований Європейською комісією, сприяє замиканню кола терміну служби виготовленої продукції шляхом збільшення переробки та повторного використання, а також мінімізують вплив на навколишнє середовище.

У цьому аспекті біоекологічне бачення біоекономіки має риси циркулярної економіки. Економічна політика ЄС дедалі більше зосереджується на концепції циркулярної економіки, згідно з якою використання ресурсів максимізується, а відходи мінімізуються, проти концепції лінійної економіки. Економіка замкнутого циклу використовує регенеративний підхід, який включає довговічність, повторне використання, рекуперацію та переробку як основні елементи.

Принагідно, що термін «циркулярна біоекономіка» набув популярності в Європейському Союзі, де розробляються політики для максимального використання біоресурсів, які вважаються відходами (таких як відходи сільського та лісового господарства), з довгостроковою метою поступової заміни виробництва на основі викопних ресурсів з біоосовою. Перехід до економіки замкнутого циклу, особливо до економіки із збільшенням використання біовідходів, ще більше поєднає розрізнені сектори сфер, які планують розвиток біоекономіки у сталий та інклюзивний спосіб.

З початку 2000-х років Європейський Союз чинить сильний тиск на впровадження біоекономіки для досягнення «Цілей сталого розвитку» (ЦСР) – 17 широкомасштабних цілей, які формулюють бажані результати сталого розвитку. Крім того, сталий розвиток, який передбачає розвиток сталої та конкурентоспроможної економіки, яка ефективно використовує ресурси у сталий спосіб, є одним із пріоритетів у стратегії «Європа 2020» [4]. Усі цілі взаємопов'язані, і досягти їх до 2030 року є головним викликом.

У європейських регіонах існує широкий спектр чинників, які поділяються на три категорії: екологічні, економічні та соціальні, що обумовлюють біоекономіку. Ці чинники значною мірою впливають на те, як біоекономіка розуміється та пропагується в окремих регіонах, наприклад, ресурси, ланцюжок створення вартості, бізнес чи знання. ЄК створила нові групи індикаторів циркулярної економіки в базі даних Євростату: індикатори Європа 2020 [5] та індикатори сталого розвитку.

Використовуючи більш екологічні джерела, такі як біомаса, для виробництва біоенергії, біоматеріалів, харчових продуктів тощо, біоекономіка сприятиме зменшенню викидів й залежності від викопних ресурсів. Біоенергія може бути отримана з широкого діапазону сировини, на кшталт: сільське господарство (залишки рослинництва, відходи тваринництва, енергетичні культури), лісове господарство (залишки лісозаготівлі, побічні продукти деревообробки, чорний луг целюлозно-паперової промисловості, паливна деревина) та інші види біологічні відходи (харчові відходи, харчові проміжні продукти), тощо.

Розробляючи нові процеси та продукти, біоекономіка є інноваційною галуззю, яка забезпечує сталий розвиток та створює соціально-економічну додану вартість. Біоекономіка заснована на міждисциплінарному підході, який об'єднує економічні, технічні та технологічні, біологічні, соціальні та людські аспекти, зокрема соціально-економічний вимір та формування людського капіталу. Розвиток біоекономіки сприяє набуттю інноваційних компетентностей,

які можуть задовольнити вимоги на сучасному на ринку праці та сприяє створенню нових робочих місць [3].

Перехід до сучасної, ресурсоефективної, процвітаючої та конкурентоспроможної економіки, в якій навколишнє середовище, здоров'я та добробут є пріоритетами, вимагає глибоких та широкомасштабних дій у всіх секторах економіки. Стратегія біоекономіки з її системним підходом відіграє важливу роль у досягненні кліматичної нейтральності та екологічної, економічної й соціальної сталості. Біоекономіка охоплює всі сектори та пов'язані з ними послуги та інвестиції, які виробляють, використовують, переробляють, розподіляють або споживають біологічні ресурси, включаючи екосистемні послуги.

Таким чином, в контексті європейської інтеграції Україні потрібно формувати та розвивати економіку на принципах сталого розвитку, зокрема біоекономіку.

Перехід України до напрямку сталого розвитку неможливий без екологізації освіти, екологізації економіки та підготовки фахівців для сталого розвитку, зокрема з біоекономіки.

Інформаційні джерела

1. Будякова О.Ю., Дервіш Д.С. Інвестиції в біоекономіку для повного відновлення України. Трансформаційна економіка, Випуск № 4(04), 2023. С. 9-13. DOI: <https://doi.org/10.32782/2786-8141/2023-4-2>
2. Олешко А. А., Будякова О. Ю. Європейські знання для сталої біоекономіки в Україні: навч. посіб. Київ: КНУТД, 2024. 156 с. URL: https://er.knutd.edu.ua/bitstream/123456789/26220/1/EZSBU_NP_2024.
3. Будякова О.Ю. Біоекономіка як вектор інклюзивного економічного розвитку в формуванні людського капіталу. Цифрова економіка та економічна безпека. 2023. Випуск 9(09). С. 68-77. URL: <http://dees.ici.od.ua/index.php/journal/article/view/274> DOI: 10.32782/dees.9-12
4. Europe 2020. A Strategy for Smart, Sustainable and Inclusive Growth. URL: <https://ec.europa.eu/eu2020/pdf/COMPLETE%20EN%20BARROSO%20%20%20007%20-%20Europe%202020%20-%20EN%20version.pdf>
5. Europe 2020 indicators. URL: https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Europe_2020_indicators_-_background&oldid=485929